

FARKAS KATALIN ZÁRSZÓ

Megtisztelő az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet számára, hogy a Szegedi Tudományegyetem pedagógusképző kara ismételten helyt ad a minőségügyet. Az együttműködésnek gyümölcsöző hagyományai vannak az intézményben. Példaként említem a 2004 és 2006 között zajló, „A Dél-alföldi felsőoktatási intézmények benchmarking alapú minőségértékelési rendszerének kialakítása” című projektet. A projekt eredményeképpen a Szegedi Tudományegyetem vezetésével a korábbiakban felmerült megoldásoktól eltérő minőségértékelési modell kidolgozása történt meg. Ebben a munkában részt vettek a kar minőségügyi szakemberei is.

Az említett projektben a konzorciumi szakértői csoport olyan minőségértékelési modellt ajánl a felsőoktatás számára, amely nem csupán a fejlesztendő területekre mutat rá, hanem lehetővé teszi a fejlesztések stratégiába ágyazott menedzselését, a minőség- és stratégiai menedzsment integrálását. A sikeres pályázat következtében nem csupán modell kidolgozásra került sor, hanem lehetőség nyílt az elvi modell gyakorlatban való alkalmazására is. A mostani tapasztalatcserén, mint a projekt hajdani szakmai vezetője nagy örömmel találkoztam az úttörő munkát vállaló minőségügyi szakértőkkel, minőségirányítási vezetőkkel, szaktanácsadókkal, mint a minőségfejlesztés tanár mesterszak tanáraival. Ez a tény dupla öröm számomra. Egyrészt azért, mert a gyakorlat igazolta, hogy a kifejlesztett minőségértékelési modell kari adaptációja is jól működik, másrészt azért, mert a projekt eredményeinek a fenntarthatóságát jelenti, hogy az a sok tudás és tapasztalat, amely létre jött, integrálódott a minőségfejlesztés tanár mesterszak akkreditációs anyagába, és élő gyakorlattá vált a képzési programban megtestesítve.

Alig telt el három év, és a kar újabb bizonyítékát adta: nyitott a minőségügy területén is. Három évvel ezelőtt, a már említett projekt második szakaszának zárásaként a konzorciumot alkotó intézményekben és a Szegedi Tudományegyetemen kari szintű tanácskozások zajlottak 2006. tavaszán. A karon ugyanilyen élénk érdeklődés mellett folyt a minőségirányítási és minőségértékelési bizottság nyilvános ülése. A tanácsterem, ahol most vagyunk, akkor is zsúfolásig megtelt. Az ügy melletti elkötelezettséget jelezte, hogy az ülésen részt vett a kar tudományos főigazgató helyettese, a kari minőségirányítási és minőségértékelési bizottság elnöke, a HÖK elnöke, jelen voltak

az érdeklődő tanszékvezetők, a kar állandó bizottságainak elnökei, munkatársai és számos hallgató is.

Az érdeklődés hátterében minden bizonnyal az áll, hogy a vezetés jól menedzseli a minőségügyet, támogatást kap minden újszerű kezdeményezés. Figyelemre méltó, hogy az intézményben 1999. évtől minőségügyi oktatás folyik általánosan művelő és választható tantárgyak keretében. Széles körben figyelemmel kísérik, és konkrét tevékenységekkel ösztönzik a minőségfejlesztési feladatokat a vezetés szintjétől a Hallgatói Önkormányzaton át a hallgatókig. A Hallgatói Önkormányzat a hallgatók, mint a legszélesebb érdekelt csoport mozgósításával, és aktív kezdeményezéssel mozdította előre a felsőoktatásra általánosan értelmezhető, általános elvi, minőségértékelési modell megismertetését és megvitatását. A hallgatók részéről megfogalmazott kérdések arra irányultak, hogy hogyan tudnak bekapcsolódni az intézményi minőségértékelési modell kialakításába, formálásába.

Ma már a legnagyobb örömmel jelentem be, hogy a kérdésekre megvan a válasz. A most induló „Minőségfejlesztés a felsőoktatásban” című projekt VI. pillérének címe: „Hallgatók bevonása a minőségfejlesztési folyamatba”. Célja, hogy erősödjön a hallgatók aktív szerepvállalása az intézmények minőségfejlesztésében és fokozódjon a minőségi oktatás iránti igény. Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet felkészült munkatársai részéről *Jókainé Molnár Katalin* a Felsőoktatási Minőségfejlesztési Programiroda vezetőjének irányításával hamarosan megtörténik a hallgatói igények, szükségletek és aktivitások széles körű felmérése, a válaszlehetőségek összegyűjtése, azok koordinálása és megvalósítása.

Ennyit a háttérrel, arról a kis, de annál fontosabb szeletről, amennyit én látok és tapasztalok egykori anyaintézményem viszonyulásáról a minőségügyhöz. Zárszavam is több szubjektív elemet tartalmaz, az „itt és most” megfogalmazható zárszók természetéből kifolyólag. Azt fogalmazom meg, hogy számomra hogyan álltak össze a megközelítésben ugyan különböző, de ugyanazt a célt szolgáló történések, az interaktív előadások üzenetei és a spontán beszélgetések tartalma. *Dr. Homor Géza* dékánhelyettes úr köszöntőjében *szakmai tudásról* és *elkötelezettségről* beszélt. Messzemenően támogatni tudom azon gondolatát, amely szerint a minőségfejlesztés tanár mesterszak túlnyúlik a mesterszak oktatási határán: lehetőség arra, hogy a minőségügy napi gyakorlattá váljon. Ezen a tapasztalatcserén azon példaértékű helyzetnek lehettünk szemtanúi, amikor a képzésben érdekelt feleknél a szakmai tudás is, és az elkötelezettség is evidenciaként volt jelen. Konkrét

eredményeket ismerhettünk meg, számos helyzetben érezhettük és tapasztalhattuk a kreativitást és az innovatív megoldásokat.

Dr. Trencsényi László elnök úr rávilágított az autonómia és a minőségbiztosítás újszerű összefüggéseire. Szavai mögött azt az autonóm szervezeti formához való közelítés ösztönzését éreztem, amelyben a minőségbiztosítási, pedagógiai-módszertani megújulás is szükségszerűvé válik. A megközelítés szellemisége azt a tendenciát erősíti, amely az 1985-ös közoktatási törvénytől napjainkig nyomon követhető. Az ezredforduló felé haladva az iskolák egyre több területen önállóan végezhetik a munkájukat. Hatályos jogszabályok lehetővé teszik, hogy a végrehajtói hozzáállást felváltsa a szakterülethez való alkotó, tevékeny és felelős viszonyulás. Az előadó a stafétabotot átvevő végzősök küldetését két pontban fogalmazta meg: megküzdeni a minőségfejlesztés tanár mesterszakot ellenző szakmai közvéleménnyel és napi rutinná tenni a közvetlen iskolai környezetben a minőségbiztosítást. Elnök úr szavai meggyőzően hatottak, amikor arról beszélt, hogy „emberi hitellel, szakmai érettséggel és jó kommunikációval” mindez lehetséges.

Dr. Pukásznuszky Béla elnök úr hármas szerepében gazdagította a rendezvény munkáját. Egyszer, mint a Szegedi Tudományegyetem rektorhelyettese, másodszor, mint a minőségügygel foglalkozó, felelős szervezet képviselője, harmadszor, mint a lineáris tanárképzésben közreműködő tanár. Előadása átláthatóvá és értelmezhetővé tette az első hallásra bonyolultnak tűnő bolognai folyamatot. Jogszabályi környezetbe ágyazottan követhető történeti áttekintést adott a mesterképzésekig vezető útról. Mint említette: eddig a legnagyobb volumenű strukturális - tartalmi reform felülről irányított folyamatának, a mesterszinten kiteljesedő tanárképzésnek alapvető és mélyreható változásait érzékeljük, tapasztaljuk. Előadásának üzenete a köszöntőben megadott alaphanghoz illeszkedett, a minőségfejlesztés tanár mesterszakban érdekelt szakmai tudását pallérozta, és a különböző nézőpontok közeledését segítette. Magam részéről a hangsúlyt a szakszerűsége helyezni, amely segített jobban megérteni és belátni az integráció lényegét és funkcióját a felelős szervezetek szemszögétől a napi gyakorlat szemüvegén át.

Dr. Farkas Olga a minőségfejlesztés tanár szakképzettség felelőse az integrációra vonatkozó formai és tartalmi követelmények lehetséges megvalósításáról adott képet. Előadásának logikai ívét a minőségtudatosság fokozatai alkották. Hitelesen és példákkal alátámasztva fejtette ki az érési folyamat végkifejletét, a „bizonyosság” gondolatát: minőségszemlélet és minőségtudatos magatartás nélkül ma már nem lehet a fokozódó versenyben a munkaerő piacon érvényesülni, és eredményeket elérni. Elodázhatatlanná vált az új

tartalom új formai keretekben történő megvalósítása – mint mondta. Ma már többször felmerült a minőségfejlesztés emberi tényezője. Elhangzott a Total Quality Management oktatásügyi alkalmazása, amelynek elemei feltehetően a mai napon megismert minőségfejlesztés mesterszak képzési gyakorlatában. Az ismételt gondolat üzenetértékű: rajtunk, embereken múlik, hogy a minőségfejlesztési eszközöket, eljárásokat hogyan és milyen mélységben alkalmazzuk saját magunk és szervezeteink javára.

Topár Gábor úr, a Minőségfejlesztés a felsőoktatásban című projekt szakmai vezetője ismét más megvilágításba helyezte a minőségügyet. A mainál lényegesen fejlettebb minőségkultúrára van szükség – kezdte a mondanivalóját. Majd felvázolta az egységes szemléleten alapuló minőségkultúra kialakításának TÁMOP 4.1.4. Minőségfejlesztés a felsőoktatásban című projekt aktuális kereteit. Rávilágított a kialakítandó egységes fogalomhasználat és a megfelelő eljárásrendek, a munkaerő piaci szervezetek és a szakmai szervezetek együttműködésének az előnyeire. Az előadó a minőségügyet támogató nagyszabású program számos olyan megvalósítani kívánt együttműködési formáiról beszélt, amelynek valóra válása előrevetíti az együttműködésben rejlő erőt, a siker titkát. Az interaktív előadás példát mutatott a közösen értelmezett minőségkultúra alakításának, formálásának lépéseire – ad hoc jellegű párbeszéd, gondolatcsere kialakulásának lehattunk tanúi hallgatók és előadók között.

Dr. Vilmányi Márton igazgató úr nagyléptékű előadása a Szegedi Tudományegyetem gyakorlatából mutatott példákat. Szakavatott vezetőtől a fejlesztések stratégiába ágyazott menedzselését, a minőség- és stratégiai menedzsment integrálási lehetőségét ismerhették meg a résztvevők. A Szegedi Tudományegyetem minőségirányítási modelljének rendszerszemlélete, amely áthatja a képzési, az osztálytermi szinteket is, a mostanában sokat emlegetett gondolatot erősítette: „gondolkozz globálisan, cselekedj lokálisan”. A minőségirányítási alapelvek érvényesülése a hierarchikus rendszerben éppen olyan kívánatos az egyetemi vezetés mindennapjaiban, mint a mesterszak napi működésében, vagy az egyéni szintű tanítási – tanulási folyamatban. Talán a rendszerelemek legkisebb közös nevezői a minőségirányítási alapelvek, amelyek helyzetről helyzetre érvényesülve járulnak hozzá a nagy egész „olajozott” működéséhez. A háttérben itt újra és újra felbukkan a minőségfejlesztés emberi tényezője: az egyes ember minőség-szemléletével és minőség tudatos magatartásával támogathatja, alakíthatja a szervezet kohéziós erejét, amely a versenyképesség egyik tényezője.

Bácsi János igazgató úr ismét más szemszögből közelítette meg a témát. A minőségügy szempontjából az intézményt egy homeosztát rendszernek, a vezetőt, a vezetést a homeosztát rendszer komparátorának, a minőségirányítást pedig a homeosztát rendszer ellenőrzőjének – önszabályzó rendszerének tekintette. Felfogásában az iskola igazgatója egy olyan homeosztát rendszer komparátora, aki folyamatosan ellenőrizteti a minőségirányítási munkacsoporttal a rendszer állapotát, és ha a paraméterekben eltérést tapasztal, beavatkozik (dönt) annak érdekében, hogy a rendszer optimális működését fenntartsa. Az előadó sodró erővel mutatta be a JGYPK gyakorló iskolájának minőségirányítási rendszerét, amely az elhangzottak szerint működik. Kuriózum és egyben az elhangzottakat hitelesíti, hogy az előadó ismert és elismert gyakorló igazgatóként és minőségügyi szakemberként tanít a minőségfejlesztés tanár mesterszakon.

A rendezvény végére értünk. Mostanra már a több szempontból megvilágított téma összeért. Világosan látjuk a jogszabályi környezetet, az intézmények közötti és az intézményeken belüli, egymást támogató együttműködések előnyeit, amelyeket át és áthat a jobbitás, a fejlődés, és a kiválóság gondolata. Sok és hasznos impulzust kaptunk, mi több: a személyes és intézményi tapasztalatok átadásával „élő tananyagot írtunk”, amelyből ki - ki igénye és szükséglete szerint használ fel saját gyakorlata jobbitása céljából.

Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet köszöni, hogy ezen a napon is, a kreativitás európai évében kölcsönösen megmutattuk a kreatív és innovatív megoldásainkat. Külön köszönet és tisztelet azoknak, akik személyes jelenlétükkel elősegítették a tanárok és diákok közötti dialógust. Köszönet illeti azokat a munkatársakat is, akik a háttérben támogatták a Szegedi Tudományegyetemen hagyományosan jól működő általános minőségmenedzsmentet, köszönet *Bali Ferencnének, Bódi Virágnak, Farkas Zsuzsannának, Gidai Sándornének, Molnár Gráciának, Spohn Beátának, Varga Csabának és Varga Gábornak.*